

Lensi Geriye Çekmek: Tedarik Zincirleri ve Emperyalist Kârlılık İçin Rekabetçi Mücadele

Editörün Notu: Raymond Lotta'nın "1970'lerden Bugüne ABD'de Asalaklık ve Sınıfsal-Toplumsal Yeniden Düzenleme" başlıklı makalesinden yapılan aşağıdaki alıntı, 10 Ocak 2022 tarihinde revcom.us web sitesinde yayınlanmıştır. Kaynak için bkz: Pulling the lens back... supply chains and the competitive struggle for imperialist profitability | revcom.us

Tedarik zinciri (bazen "değer" veya "meta" zinciri olarak da anılır) bazı akademisyenlerin şimdilerde kullandığı tabiriyle dünya (emperyalist) ekonomisinin "yeni merkezi sınır sistemidirler". 2010'lara gelindiğinde küresel ticaretin %80'i tedarik zincirleri aracılığıyla akıyordu ve Batılı ulusötesi şirketler tarafından kontrol ediliyordu. Dünyada var olan her 5 işten 1 tanesi bu zincirlerdedir.

Ezilen ülkelerdeki ucuz maliyetli üretim bu tedarik zincirlerinin karlılığının merkezidir.

Şimdi örneğin Çin'deki tek bir fabrika pek çok farklı Batılı şirket için imalat yapabilir. Ancak tedarik zincirleri bir "süper-emperyalist" sermayeye hizmet eden yekpare şeyler değildir. Zincirler özel olarak rekabet halindeki şirketler, bankalar ve yatırımcı grupları tarafından kontrol edilirler. Zincirler, emperyalist sermayenin pazardan pay kapmak için girdiği rekabetçi savaşta silahlardır. Bu tedarik zincirlerini kontrol eden emperyalist şirketler, devamlı olarak tedarikçilere maliyeti düşürmeleri için baskı yaparlar ve operasyon merkezini taşırlar: Örneğin Endonezya'dan, Vietnam'a. Bu emperyalist rekabet yoğunlaştıkça tedarik

zincirleri, maliyetleri düşürmek, aksamayı minimize etmek ve rekabetçi güç merkezlerini kuvvetlendirmek için coğrafi olarak yeniden konumlandırılırlar. Bu 2020-2021 yılının, Amerika ve Çin arasındaki ticaret tansiyonu yükselirken pandemiyle beraber yaşanan fenomenidir.

Emperyalist tedarik zincirleri, 21. yüzyılın üretim ve taşımada yüksek teknolojikli küresel koordinasyonunun, 19. yüzyılda ezilen ülkelerdeki ter atölyeleriyle birleşmesidir. Örneğin Bangladeş'te giyim fabrikalarında istihdam edilen 3.6 milyon işçi, ki bunların çoğu balçıkla sıvanmış gecekonduarda yaşarlar. Honduras, Çin, Vietnam ve daha başka yerlerdeki ucuz maliyetli taşeronlar, Target gibi bir şirketin belirlediği standartlardaki üretim hedefini yakalamak için birbirleriyle rekabet ederler. Bu durum topraklanmamış kablolar veya yangın çıkışı olmayan fabrikalar anlamına gelse de, çabucak değiştirilen ve çökme riski taşıyan derme çatma binalar anlamına gelse de böyledir. Sermayenin ve kâr maksimizasyonunun maliyet düşürme mantığı işte budur.

Kazakistan Üzerine Oryantasyon Notları

1) Kazakistan'da kitleler Nazarbayev rejimine karşı harekete geçtiler. Daha önce işçi eylemliliklerinin görülmüş olduğu Janaözen'de başlayan eylemler hızla ülkenin diğer bölgelerine de yayıldı. Gerçek devrimci bir önderlikten yoksun olan eylemlerde zamların geri alınması, ücretlerin yükseltilmesi ve valilerin/kabine görevlilerinin görevden alınması talepleri ön plana çıkıyor.

Dünya'nın yüz ölçümü olarak 9. büyük ülkesi olan, Orta Asya'da

en zengin kaynaklara sahip ülke ve işlerin “sisteme göre” yolunda gittiği (istikrar) lkede olup bitenler, dünya gündeminde ağırlık kazanmış durumdadır. Eylemlerde örgütlülüğün az olduğu, kendiliğindenci bir eğilim taşıdığı, eyleme katılımlarda kadınların sayısının bir hayli az olduğu, rejimin veya rejimin muhalifi eski oligarkların mı desteklediğinin henüz belirli olmadığı paramiliter ve yönsüz siyasal olmayan şiddet uygulayan grupların Almatı’da yaptıklarıının hareketi ciddi ölçüde manipüle ettiği ve halk hareketinin klasik karakterinden uzaklaştırdığı tartışılan noktalar arasındadır.

2) Sovyet emperyalizminden geriye kalan bir bölge olan Kazakistan’da temel kitleler üzerinde tam boy baskı politikası uygulanırken ülkenin temel kaynakları oligarkların ve uluslararası sermayenin elinde bulunuyor. Sovyet emperyalizminin dağılışından 2019 yılına kadar ülkeyi fiili ve resmi olarak yöneten Nazarbayev başını çektiği rejimi, temel kitleler, işçiler, kadınlar, ezilen uluslar üzerinde baskı ve sömürü politikası yürütürken “Kazaklaştırma” adı verilecek resmi politikayla rejime tutkal olacak ve rejimi ayakta tutacak politikalarla bu durumu pekiştirmekteydi. 2019 yılından sonra ülkenin yönetiminden fiili olarak çekilip kendisini “dokunulmaz” “ulusal nder” olarak konumlandıran Nazarbayev’in yerine Tokayev gelmişti. ABD, Rusya ve Çin emperyalistleriyle ayrı ayrı ve çok yönlü ilişkiler geliştiren; milliyetçi ve irredentalist (soydaşları gerekçe ederek sözde “kurtarmacı” yayılma siyaseti) eğilimler taşıyan politikalar Kazakistan halklarının çok yönlü mülksüzleştirilmesine neden olmuşken oligarklar ve uluslararası şirketler birbirlerine karşı ve kendi ilerinde derinleşen krizin faturasını daha fazla halkın sırtına binerek ve rejimin baskısını artırıarak sağlamaya çalışmaktadır. Rejimin resmi olarak Tokayev ve kabinesi olarak kendini örgütlemesine aldırış etmeyen kitleler ise “şAK KET! (Git İhtiyar!)” sloganını sıkça dillendirmektedir. Rejimin temel karakteri ve derinde yatan çelişkilerini tahlil eden gerçek

bir devrimci önderlikten yoksun olan kitleler daha çok taleplerini valilerin görevden alınması ve kabinenin değişmesi gibi sloganlarla ifade etmeye çalışmaktadırlar.

3) Kazakistan halklarının ayağa kalkmasından sonrasında uluslararası güçler de devreye girmiş bulunmaktadır. Türkiye'deki İslamcı-Türkçü faşist rejimin ve onun dışarıdan destekçisi Perinçek tipi gericiler, düşünüş biçimleri ve tahlillerinde Kazakistan'daki kitle ayaklanması manipüle edilmektedir. Şurası açıktır ki, üzerinde yaşadığımız dünyada hakim olan güçler kapitalist-emperyalist karakterde olan güçlerdir. Fakat bu güçler dinsel/tanrısal yetilerle donatılmış bir şekilde sahaya/kitlelerin mücadelesine müdahil olmazlar. Siyasette ise her şey bir "oyun sahnesinden" ya da "bir danışıklı dövüşten" ibaret değildir. Bu kapitalist-emperyalist sistemin içerisinde çok boyutlu ve çok derinlikli çelişkiler vardır. Bu çelişkiler her yerde cereyan etmekte ve farklı boyut ve yoğunluklarda kendilerini göstermektedirler. 20 milyonluk nüfusu ve temel kitleleriyle Kazakistan tek başına uluslararası güçlerin piyonu ve deney sahası olarak görülemez, ortaya çıkan taleplerin ve rejime duyulan öfkenin boşa çıkartılmaya çalışılması kabul edilemez. Ayrıca İslamcı-Türkçü faşist rejimin destekçilerinin en temel korkusu da Türkiye/Kuzey Kürdistan'da da halk kitlelerinden gelebilecek böylesi benzer bir reaksiyondur. Dolayısıyla bu, hem bir düşünüş biçimi hem de rejimi kollayacak bir sopa olarak işlev görmektedir.

4) Kazakistan; Rusya, Çin, ABD ve AB emperyalistleriyle çok boyutlu ilişkiler geliştirse de en fazla ithalatı Rusya ile yapmaktadır. Çin ile sınır komşusudur. AB emperyalistleriyle azımsanmayacak bir ticaret hacmi vardır. Tüm bu kapitalist-emperyalistler birbirlerine hem muhtaç hem de rakiptirler. Öte yandan bölgede Orta Asya'da Rusya'nın konumu ve gücü ABD'ye ve Çin'e kıyasla tartışmasız bir üstünlük olarak görülmektedir. (Şimdilik) Rusya ve ABD Kazakistan içinde ve dışında bulunan oligarklar, paramiliter gruplar ve siyasal kanallar üzerinden

kendileri için uygun bir ortam yaratma kaygısı içerisinde olup halkın isyanını çalmak veya buraya kendi renklerini çalmak istemektedirler. Ayrıca ABD'nin Orta Asya'da oluşan bu "gediğe" oynamaya teşne olup olmadığını da önümüzdeki günlerde göreceğiz.

5) Dünya'nın her yerinde, kapitalist-emperyalist rejimlerin hüküm sürdüğü her coğrafyada isyan, başkaldırı ve ayaklanma meşrudur. Mao Zedong'un da dediği gibi baskının olduğu yerde başkaldırı da olacaktır. Fakat önemli ve tayin edici olan bu çok yönlü baskılara ve gereksiz acılara karşı bir program ve gerçek bir alternatifin olup olmayacağıdır. Böylesi bir alternatif, strateji, program ve geniş kapsamlı vizyon, Bob Avakian'ın mimarı olduğu ve önderlik ettiği yeni komünizmde mevcuttur. Sadece şu ya da bu özgülde değil, dünya çapında kapitalist-emperyalist sistemin ve yerel gericiliklerin köklerinden sökülüp atılması ve insanlığın özgürleştirilebilmesi için, dünyanın gidişatından rahatsızlık duyan herkesin Bob Avakian'ın yeni komünizmini analiz etmeli, bunu daha derinden öğrenmeli ve bu önderliği takip etmeleri gerekmektedir!

Emperyalistler Güney Çin Denizi'nde Savaş İçin Prova Yapıyor

Editörün Notu: Aşağıdaki yazı revcom.us web sitesine iletilmiş ve 5 Temmuz 2021 tarihinde yayınlanmış bir okur mektubudur. Çevirisini sunarız.

Kaynak için: [Imperialists Are Conducting Dress Rehearsal for War in South China Sea \(revcom.us\)](https://revcom.us)

Kuzey Atlantik Antlaşması İttifakı (NATO) savaş gemilerinden oluşan devasa bir kitlesel ölüm ve yıkım makinesi filo, şu günlerde Güney Çin Denizi'ndeki sardalyalar gibi öbeklenmiş vaziyette. Rusya ve Çin'in savaş makineleriyle karşı karşıyalar. Güney Pasifik bölgesi; ABD, NATO, Rusya ve Çin'in solungaçlarına kadar nükleer silahları ile o kadar dolu durumda ki, bir kaza veya kasıtlı bir olayın tam ölçekli bir savaşa yol açma tehlikesi yüksektir ve insanlık için potansiyel olarak feci sonuçlar doğurabilir.

Mart 2021 NATO Zirvesi'nde ABD emperyalistleri, 30 ülkeden oluşan NATO müttefik üyelerini küresel statükoya yönelik ana tehdit olarak Rusya'yı hedeflemeye ve aynı zamanda Çin'e odaklamaya yönlendirdi. Yine Mart ayında Pentagon bir Çin Görev Gücü kurdu.

Rus donanması, denizaltı karşıtı gemileri ve yüksek irtifa savaş uçakları ile Hawaii Adaları kıyılarının çok yakınında on yıllardır en büyük savaş tatbikatı manevralarını gerçekleştirdi. Rus deniz kuvvetleri bu adaların batı yakasında dolaşırken, ABD'nin uçak gemileri doğu tarafını dolaşan güdümlü bir füze destroyerine sahipti. Fransız ve İngiliz emperyalistleri Haziran sonunda kendi nükleer savaş uçakları ve torpidolarıyla katıldılar.

Haziran 2021 (Dünya) Savaşı Hazırlıklarının Yoğun Bir Ayıydı

Haziran ortasında NATO, "nükleer, konvansiyonel ve füze savunma yeteneklerinin uygun bir karışımını..." sürdürme sözü verdiklerine dair bir bildiri yayınladı. Hint-Pasifik Komutanlığı askeri güçleri, 35'ten fazla ülke ile savaş provalarına katıldı. Bölgedeki en büyük savaş provaları Haziran ayında Avustralya'da başladı. ABD, Kanada, Japonya, Güney Kore, Yeni Zelanda ve İngiltere'den 17.000'den fazla askeri gücü içeriyor. Bu provalar, "birleşik Özel Kuvvetler operasyonlarını, paraşütle atlamaları, amfibi [deniz]

inişlerini, kara kuvvetleri manevralarını, kentsel ve hava operasyonlarını ve Haziran ayının sonundan Ağustos ortasına kadar mühimmatın koordineli olarak ateşlenmesini içeriyor. Fransa, Hindistan ve Endonezya gözlemci ülkeler olarak katılacak.” (1)

Obama döneminde başlayan “Asya’ya dönüş”, 2. Dünya Savaşı sonrası ABD ve müttefiklerinin egemenliğine meydan okuyarak büyüyen küresel ekonomik, politik ve askeri hırslarına dair Çin’i uyarmayı ve kuşatmayı amaçlayan ABD ve NATO’nun Pasifik’teki varlığını artırdı.

Aldatıcı bir şekilde Çin Komünist Partisi olarak adlandırılan ÇKP’nin veya Çin Kapitalist Partisi’nin (2) lideri Xi Jinping, “Çin’in yükselişinin durdurulamayacağı” yönünde kendi emperyalist tehdidini yayınladı. Artan savaş gerilimlerinde çekişmenin özel bir odak noktası, Çin’in tarihsel olarak kendi topraklarının bir parçası olduğunu iddia ettiği, ancak ABD’nin Mao’nun önderliği altında (1949-1976) sosyalist Çin’e karşı bir kale olarak koruduğu, Mao’nun ölümünden ve ülkede sosyalizmin yenilgisinden bu yana da kapitalist Çin’e karşı bir üs alanı olarak kullanılan Tayvan adasıdır.

Şu anda Güney Pasifik’te gerçekleşen savaş provaları, sardalyalardan ziyade, her biri kapitalist-emperyalist olan piranha ve sırtlanların bir araya gelmesine daha çok benzemektedir. Hiçbiri insanlık yararına hareket etmiyor. Dünya halkları kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmeli, ayaklanmalı, ufukta beliren emperyalistler arası savaşa karşı çıkmalı ve yeni komünist gerçek devrimler yapmalıdır.

(1) Increasing Pressure on China, by Ann Wright, PopularResistance.org, June 28, 2021.

(2) [Mao’nun ve Devrimin Partisi Değil, Karşı Devrimin ve Kapitalizm-Emperyalizmin Partisi | Yeni Komünizm \(yenikomunizm.com\)](#)

Biden Avrupa'da: Emperyalist Tehditler ve Rusya ve Çin

Editörün notu: Aşağıdaki kısa yazı revcom.us sitesinde Amerika ve dünyadaki güncel siyasi durumun analiz edildiği bir yazıdan alınmıştır. Geçtiğimiz haftalarda yaşanan G-7 ve NATO açıklamalarının ne anlama geldiği, bunların hangi zorluklardan kaynaklandığı ve hangi zorlukların masada olduğu gibi konuları irdeleyen bu çeviriyi okurlarımızın dikkatine sunuyoruz. Yazının orijinali için: <https://revcom.us/a/705/basic-news-round-up-en.html>

Amerikan başkanı Joe Biden ilk denizaşırı seyahatinde, G-7 Zirvesi'ne (Amerika'nın başı çektiği yedi en büyük emperyalist güç) katılıp, Avrupa Birliği ve NATO yetkilileri ile görüşmenin yanında, Rusya başkanı Vladimir Putin ile de görüşmek üzere Avrupa'ya gitti. Biden ''Amerika'nın geri döndüğünü'' belirtti, bu aslında Avrupalı müttefiklerine; askeri ve ekonomik meselelerde devamlı olarak sataşan Trump'a kıyasla zıt bir yönelmeydi. Bunun bir anlamı da Biden'ın Avrupa seyahatine Rusya ve Çin'e karşı keskin tehditlerin damga vurduğudur.

Amerika bundan önce Putin'in Rusya'sını Amerika'ya yönelen petrol boru hattı şirketi Colonial Pipeline'nın işletim sistemine saldırı gibi siber saldırılardan sorumlu tutuyordu. Avrupa seyahatinin başında Biden şöyle söylüyordu: ''Eğer Rusya hükümeti zararlı aktivitelere girişirse Birleşik Devletler buna en anlamlı ve dirençli şekilde cevap verecektir.'' Daha sonra ise Biden'la olan görüşmenin hemen ardından NATO, Rusya'yı bir ''tehdit'' olarak gören ve Çin'e karşı tehditkar bir dil kullanan bildirisini yayınladı. NATO bildirisi Çin'in Batı ittifakına ''sistemsel zorluklar''

konumlandığını ve ‘‘Çin’e karşı yaklaşımımız ittifakın güvenlik çıkarları doğrultusunda olacaktır’’ diye ilan ediyordu. Bu, Biden hükümetinin Çin’e karşı Savunma Bakanlığı inisiyatifleri de dahil olmak üzere pek çok yoldan çeşitli adımlar atarak Çin’i bir numaralı zorluk olarak hedef almasının ardından geldi.

Biden yönetimi altında Amerika’nın dışışleri politikası ve dünyadaki jeostratejik hareketleri anlamında tonu ve bazı politikaları değişebilir. Ancak hakikat şudur ki Trump/Cumhuriyetçi faşistler ve Demokrat Parti de kapitalist-emperyalist yöneticilerin temsilcileridirler; bunların bir numaralı önceliği Amerika’nın dünya bir numaralı sömürücüsü ve baskıcısı olarak çıkarlarını ilerletmektir. Ve Amerikan emperyalistleri için Çin [\[i\]](#), Amerikan tahakkümünün karşısında sadece Asya’da değil ama bütün dünyada gittikçe daha fazla tehdit olmaktadır.

Biden, on yıllar boyunca Amerika’nın uluslararası çıkarlarını savunarak emperyalist sicilini oluşturmuş bir ‘‘Soğuk Savaş’’ savaşçısıdır [\[ii\]](#). Bu manevra, bazı liberal emperyalist politikalara ve yaklaşımlara dönüş anlamına gelirken; bu, değişen ve pek çok zorluğun olduğu bir dünyada Amerikan tahakkümünü oturtma arayışının temelidir.

[\[i\]](#) Çin 1976 yılına kadar Mao Zedong’un ölümünü takiben yaşanan kapitalist darbeye yenilene kadar gerçekten sosyalist bir ülkeydi. O zamandan bugüne Çin bir dünya gücüne dönüşerek Amerika ile küresel tahakküm için rekabet etmeye girişti.

[\[ii\]](#) Örneğin bkz. Jeremy Scahill’in ‘‘İmparatorluğun Politikacısı’’ projesinden Biden’ın 1973-2009 dönemi arası senatörlüğü ve 2009-2017 arası Başkan Yardımcılığı döneminden birkaç örnek:

- Bill Clinton hükümeti altında Irak’ın yoğun bombalanmasını destekledi, bu Vietnam Savaşından beri duraksamadan en uzun süreli Amerikan bombalamasıydı, bu sırada uygulanan soykırımcı yaptırımlar pek çoğu çocuk olmak üzere 500.000 kişinin ölümüne neden oldu.

- 1990’lardaki Kolombiya Planı’nın başaktörlerindendi. Bu dönemde ‘‘uyuşturucuyla savaş’’ adı altında Amerika, Kolombiya’nın eli kanlı ordusuna her yıl yüz milyonlarca dolar gönderdi. Bu plan altında binlerce insan Amerika tarafından eğitilmiş güçlerce öldürüldü, 7 milyon insan evinden oldu.
- 2001 yılında Amerika’nın Afganistan’ı işgalini kuvvetli bir şekilde destekledi, Afganistan’a ‘‘Vuran ve öldüren adamlar... buraya silahlarıyla dönüp orada ateş etmeden önce kimseyi kontrol etmek zorunda olmayan başbelalarını’’ göndermek istediğini söyledi.
- Senatonun Dış İlişkiler Komitesinin başkanı olara George W. Bush’un Irak’a askeri müdahalesini içeren önerisine evet oyu kullanarak Amerikan’ın bariz yalanlara dayanan ve kitlesel ölümlere, yerinden etmelere ve Irak halkları için bir dönüm noktası olan işgaline yeşil ışık yaktı.
- Amerika’nın bütün diğer yönetici sınıf otoriteleri gibi İsrail’in Filistin halkına karşı soykırımcı eylemlerinin sadık bir destekçisi oldu-örneğin İsrail 2006 yılında Filistin ve Güney Lübnan’ı bombaladığında (1000’in üzerinde Lübnanlı öldü) Biden, İsrail’in ‘‘doğru olanı yaptığını’’ söyledi.

Beyaz Saray’daki Faşist Geçit Alayı, Çin Nefreti, Yalanlar ve Savaş Harareti

Editörün Notu: Raymond Lotta’nın aşağıdaki makalesi 28 Ağustos 2020 tarihinde revcom.us web sitesinde yayınlanmıştır.

Kaynak

için

bkz:

<https://revcom.us/a/662/the-fascist-pageant-at-the-white-house-en.html>

Cumhuriyetçilerin Ulusal Kongresinde, Trump faşist zırvalıklarına devam etti. “Çin işlerimizi çalıyor”, “ülkemizi

gözü kapalı soyuyor”, “ülkemizin temellerini söküyor” ve “ülkemize sahip oluyorlar”.

Der Führer daha önce de Çin’i COVID-19 virüsü için suçlamış ve virüsü ırkçı bir şekilde damgalayarak ‘‘Çin virüsü’’ ifadesini kullanmıştı. Bu işin hakikati ise bu virüsün bir hayvandan insana patojen olması (mikro-organizmalardan kaynaklı bir virüs olması). Bilim dünyasının konsensüsü virüsün çıkış yerinin Çin olduğu noktasında birleşse de, Trump’ın Çin’in virüsü kasıtlı olarak ortaya çıkartıp yaydığı iddiaları düpedüz saçmalıktır. Hatta kanıtlar, Amerika’daki enfeksiyon kaynaklarının çoğunun Avrupa olduğunu göstermektedir. Ayrıca bir konuda açık olalım, bu bir dünyadır ve bu da küresel bir pandemidir. Trump’ın buradaki sansasyonel yalanları büyük ölçüde rejiminin zaten krizde olan kamu sağlık sistemini, düpedüz ve son derece gereksiz bir halk sağlığı felaketine dönüştürmesindeki alçak manevrasını gizleme çabalarından kaynaklanıyor.

Daha da kötüsü, Trump devamlı olarak Çin ile olan savaş ateşini harlıyor. Ve ‘‘Çin’in bu ulusal trajediden (COVID-19) tamamıyla sorumlu tutulacağı’’ noktasında ısrar ediyor. Bundan birkaç gün önce ‘‘Eğer seçimleri kaybedersem Çince konuşmayı öğrenmek zorunda kalacaksınız’’ dedi. Beyaz Saray’da ise ‘‘Çin’e karşı durabilen ve durmaya devam edecek’’ tek politikacı olmasıyla ilgili böbürlendi.

Bütün bunlar olurken, Çin ve Amerikan savaş gemileri, Güney ve Doğu Çin Denizi’nde devamlı olarak karşı karşıya geliyorlar... Tutulmuş bir opera sanatçısı, monoton bir sesle Beyaz Saray’ın çimlerindeki deliler topluluğuna “Tanrı Amerika’yı kutsasın!” diyor... Bu sırada havai fişekler yükseliyor.

1)Amerika’nın, Çin ile olan ekonomik ilişkileri konusunu net bir şekilde ortaya koyalım:

1980’li yılların sonlarında ve 1990’lı yılların başlarıyla beraber, Çin, Amerika ve Batı sermayesi için bir ucuz

işgücü/ter atölyesi “cennetine” dönüşmüştü. IBM, Microsoft, Dell gibi Amerikalı yüksek teknoloji firmaları üretim operasyonlarını Çin’e kaydarmıştı. 2000’li yılların ilk on yılında bu üretim zincirlerinde çalışan işçiler haftada 68 saat çalışıyor ve saatlik 65 sent alıyor, acımasız kontrol mekanizmalarına tabi tutuluyor ve korkunç bir çalışma hızında çalışmak zorunda kalıyorlardı.

2010’lu yılların gelmesiyle beraber, Apple’ın iPhone üretimleri tek bir fabrika kompleksinde toplanmıştı ve 450.000 işçisi vardı! 2017 yılında bir iPhone’un bütün üretim halkalardan geçmesi sonucu maliyeti 237 dolardı ancak bunun sadece 8.46 doları, telefonu toparlayan ve bataryasını üreten Çinli firmalara veriliyordu. Günün sonunda iPhone’un o zamanki satış fiyatı 649 dolardı. Bu her bir iPhone satışından 283 dolar karın direkt olarak Apple’ın kasasına girdiği anlamına geliyor.

Buna benzer korkunç hikayeler ve finansal açıdan beklenmedik dalgalanmalar, kar hikayeleri aynı şekilde başka uluslararası firmalarda ve bir Amerikan firması olan Target tarafından görevlendirilen firmalara ilişkin de duyulmuştu. Bu firmaların hepsi, Çin, Bangladeş, Meksika ve dünyanın başka yerlerinde ucuza tüketim ürünleri ‘‘tedarik’’ ediyorlardı. ‘‘Wal-Mart’’ fiyatları büyük ölçüde ‘‘Made in China’’ etiketine dayanıyordu ve uzun yıllar boyunca Amerikan kapitalinin maaşları düşük tutmaya devam etmesine ve karlarını artırmasına olanak sağlamıştı. Amerika’nın, Çin’e yaptığı otomobil yatırımları bu şirketlere daha da hızlı büyüyen bir pazara giriş imkanı verdi ve bu durum genel kurumsal kazançlar ve küresel rekabet için hayati bir durum oldu. Amerikan hükümetleri bu süre zarfı boyunca Amerika’ya yurtdışından gelen ürünlerden gümrük vergileri ve gümrük tarifeleri topladılar.

*Çin, Amerikan ekonomisi için başka bir teşvikin kaynağını da sağlıyordu. Çin hükümeti ve bankaları, Çinli kapitalist üreticilerin, Amerika’ya ve diğer Batı pazarlarına ihraç ettikleri ürünlerden de gelir elde ediyorlardı. Çin hükümeti

ve bankaları bu süre zarfı boyunca ağırlıklı olarak ihraçtan gelen dolarlar üzerinden ‘‘döviz’’ ve ABD Hazinesi tarafından yürürlüğe sokulmuş bonolara çok ciddi yatırımlar yaptı. Amerika’ya bu şekilde giriş yapan ve çoğunluğu ter atölyesi menşeli olan bu para uzun bir süre Amerikan ekonomisini cilalama işlevi gördü. Aynı şekilde Amerikan hükümetlerini çok uzun süreler boyunca devasa borç açıklarına rağmen işleyebilir pozisyonda tuttu. Şu an da ise bu paranın çok daha fazlası Amerika çapında çamura bulanmaya devam ediyor ve bunun sonucu olarak ise, emlak piyasası balonunun patlaması da dahil olmak üzere 1990’lar ve 2000’lerden beri devam eden büyüme ve finansal karları canlandırmıştı

**1980’lerin sonundan itibaren Amerika-Çin arasındaki ilişkiler büyük ölçüde Amerikan sermayesinin lehine bir şekilde domine edilmiş ve onun karlılığını arttırmıştır.*

Ancak 2007-2008 küresel finans krizi ile birlikte Amerika-Çin ilişkileri de daha kompleks bir şekilde büyümeye ve değişmeye başladı. Çin artık yükselen kapitalist-emperyalist bir ülkeydi. Çin kendi bağımsız ekonomik gücü ve nüfuzuna kavuşmuştu. (Günümüzde Çin dünyanın en büyük ikinci ekonomik gücüdür) Bu süreçte Çin bir teknoloji inavatörüne dönüştü. Para birimi ve bankacılık sistemi küresel finansal pazarda artık büyümekte olan bir role sahipti. Çin, Asya’nın başka kısımlarına, Afrika’ya ve Latin Amerika’ya ciddi yatırımlar yapıyordu. Çin, Amerika’yı pazara etki ve küresel etki gibi konularda zorlamaya başlamıştı. Ve Çin ordusunu büyütüyordu.

2)Amerika’da imalata dayalı işlerin kaybedilmesiyle ilgili bilgileri net bir şekilde ortaya koyalım:

Evet, imalata dayalı milyonlarca iş Amerika’dan Meksika, Çin ve ‘‘Küresel Güney’in’’ diğer kısımlarına doğru yöneldi. Bunun sebebi bu ülkelerin ‘‘iş çalmaları’’ değil, Amerikan sermayesinin sert bir uluslararası rekabet ile karşı karşıya olması ve daha fazla kar için dünyayı dolaşma mecburiyetidir.

Yine Amerika'da son on yıllarda imalata dayalı işlerin kaybolmasının ana nedeni ise teknolojik dönüşümdür. Otomobil şirketleri, demir-çelik sanayisi, uzay ve havacılık sanayileri ve diğer pek çokları robotlaşmayı, işçilerin yerine geçecek ekipmanları ve enformasyon teknolojilerini devreye soktu. Bu durum sonuç olarak işçi başına daha fazla çıktı ve daha az işçi gerektirdi! Ve Amerikan firmaları imalat zincirini sadece küçültmemiş ama yeniden düzenlenmişlerdir.

Donald Trump bu trendleri tersine çevirmemiştir. Evet, pandemi sürecine kadarki üç yıl içerisinde yüz bine yakın imalata dayalı iş piyasaya giriş sağlamıştır. (Her ne kadar bu durum Obama hükümetinde de böyle olsa da) Ancak bu Amerika'da imalata dayalı işlerin toplam iş gücüne oranının geçtiğimiz on yıllarda keskin bir şekilde azaldığı gerçeğini hiçbir şekilde değiştirmiyor, bu oran İkinci Dünya Savaşı sonrası 1960'lara kadar olan süreçte yüzde 28 iken şu an da yüzde sekiz oranındadır. Bu işler geri gelmiyorlar, aynı şekilde bir zamanlar Amerikan ekonomisinin kalbi olan tarıma dayalı işlerin de gelmeyecekleri gibi bu alanlar mekanikleşiyorlar ve varlıklarını yitiriyorlar.

Amerikan sermayesi küresel ve ucuz-emek üretim zincirlerine muhtaçtır. Bu zincirler ise "Küresel Güney'e" doğru yönelmekte ve dönüşmektedir. Amerikan sermayesinin işleyişi ve karlılığı Üçüncü Dünya'da ki sömürüyü zorunlu kılmaktadır. İşte tam da bu yüzden Trump yönetimi, Meksika hükümetini, pandeminin vurmasıyla beraber, Amerikan sermayesi tarafından kontrol edilen fabrikaları açık tutması yönünde baskı altına almış, Amerika ve dünya piyasası için metaların erimesine müdahale etmiştir.

3)Çin karşıtı yabancı düşmanlığı ve yükselmekte olan savaş hamleleri:

Trump yönetimi altındaki Amerikan ordusu, 2018 yılında açık bir şekilde ifade edilen yeni bir **Ulusal Güvenlik Stratejisi** ile hareket etmeye ve yönelmeye başlamıştır. Bu yeni strateji

Amerika-Çin arasındaki çatışmanın çok daha karanlık bir vizyonundan başka bir şey değildir. Trump tam da bunların ortasında televizyondaki izleyicilerine ve Çin'e inanılmaz bir askeri büyümenin üzerinde başkanlık yaptığını göğüslerine vurarak bu yüzden söylemektedir. (Bu büyüme aynı şekilde nükleer savaş kapasitesinin arttırılmasını da içermektedir) (Ayrıca bkz: [“Trump’ın Savaş Taciri Olmadığını Düşünen Absürt ve Tehlikeli Fantezi”](#))

Trump’ın Cumhuriyetçilerin Ulusal Kongresindeki kabul edilmiş konuşması Hitlervari bir geçit alayının doruk noktasıdır. Ülkedeki baskıyı ve savaşı tırmandıran ırkçı-faşist hokkabazlıkta şiddetli bir adımdır.

Çin’de Kültür Devrimi... Sanat ve Kültür... Muhalefet ve Mayalanma... Ve Devrimi Komünizme Doğru İleri Taşıma

Not: Bu belgeyi e-book olarak da okuyabilirsiniz.

[mks_icon icon="fa-book" color="#a01dc1" type="fa"] [mks_icon icon="fa-download" color="#a01dc1" type="fa"] İndirmek için:
<http://yenikomunizm.com/wp-content/uploads/kulturdevrimi.epub>

Editörün Notu: Revolution gazetesi 5 Şubat 2012 tarihli 258. Sayısında “Tim Tebow ve Sıkıştırma Kuralı” (Tim Tebow and the ‘Tuck Rule) başlıklı bir yazı yayınlamıştık. Bu yazı, Devrimci Komünist Parti ABD Başkanı Bob Avakian’la kısa bir süre önce

yapılan röportajın bir bölümüydü. Yakın zamanda röportajın kalan bölümlerini ve röportajın tümünü basmayı planlıyoruz. Ama bu sayımızda Bob Avakian'la yapılan başka bir röportajı ve ondan bir bölüm dikkatinize sunuyoruz. Bu röportaj 2004'ten. İlk olarak 29 Temmuz 2005'te, Los Angeles'ta yayın yapan KPFK radyosunda, Michael Slate tarafından hazırlanan "Yüzeyin Ötesinde" programında kullanıldı. Röportajı burada yeniden yayınlarken daha anlaşılır olması için üzerinde bazı düzenlemeler yaptık. Bazı yerlere parantez içerisinde açıklayıcı bölümler eklendi. Ayrıca metine ara başlıklar eklendi.

Bob Avakian'ın bu makalesi **Demarcations Journal**'da yayınlanmıştır.

Kaynak için bkz:

http://www.demarcations-journal.org/issue02/demarcations-avakian_cultural_revolution.html#text5

Çin'de Kültür Devrimi... Sanat ve Kültür... Muhalefet ve Mayalanma... Ve Devrimi Komünizme Doğru İleri Taşıma

MS: Kültür Devrimi ile (Çin'de 1960'ların ortaları ile 1970'lerin ortaları arasında süren devrim) başlayalım. Siz, dünya genelinde komünistlere, Kültür Devrimi'nin önemini anlatmakta, onu ayırt edici bir çizgi olarak savunup bunu insanlık tarihinde sınıf savaşının en üst aşaması, ulaştığı en üst aşama, olarak görmeye önderlik ettiniz. Bu, kitapçıların raflarında -günümüzün basmakalıp bilgiçliği içinde- rastlayabileceğiniz türden bir bilgi değil. Kitapçılarda Kültür Devrimi'nin nasıl insanların kariyerlerini harap ettiğini, henüz 2 yaşlarındayken bu kişilerin nasıl dikkate değer kariyerlere sahip olduklarını anlatan 70 çeşit kitap bulabilirsiniz.

32 yaşındaki insanların bunun hakkında konuştuklarını da duyabilirsiniz. Ama bu devrim insanları etkiledi, bu devrimin insanlar üzerinde etkisi çoktu. Bir zamanlar Kültür Devrimi'nin temel destekçisi olan, ama şimdi insanlardan, Çin'in dışından gelen sanatçılardan bu hikayeleri dinleyen ve mesela "Kandırılmıştım. Olup biten hiçbir şeyi, insanların

çektiği acıları anlamamıştım” diyen müzisyenleriniz var. Ya da, tanrı aşkına, *“Kırmızı Keman” (The Red Violin)* gibi popüler kültür formları var. Bu filmin Çin’le hiçbir ilgisi yok, sadece bir sahnesinde Kızıl Muhafızlar bu kırmızı kemani ararken kapıları kırıp insanları evlerinden çekip alırken görülür. Ve bu sanatsal özgürlük ve yaratıcılığın sembolü olarak sunuluyor. Bir de *“Hoşçakal Sevgilim” (Farewell My Concubine)* var ki, kendisi büyük mü büyük bir filmidir. Bu filmi iki, üç defa izleyen ve onda gerçek yanlışları arayan; onu, Kültür Devrimi’nin insanlık için bir ilerleme değil de aslında nasıl bir baskı, özellikle de sanatçılar ve entelektüeller üzerinde bir baskı olduğunu kabul eden çok sayıda arkadaşım, çok sayıda sanatçı ve entelektüel var.

Size bunu sormak istiyorum. Biraz entelektüel özgürlük üzerine konuşalım. Ben bunun muhalefet meselesi ile de bağı olduğunu düşünüyorum. Buna ayrıca girebiliriz. Ama ben -sizin hep söyleyegeldiğiniz gibi- insanlar arasında, parti içinde ve komünistlerin arasında gerçekten bütünlüklü, son derece yaratıcı bir sorgulama yapılması gerektiğini düşünüyorum. Size partiyi ve diğer şeyleri sormamın nedeni de zaten bu. İnsanlar zamanla böyle şeyleri kanıksıyorlar. Bu yüzden böyle dur durak bilmeyen yaratıcı bir uygulama bence ihtiyaç. Zaten Marksizm’in kendisi de bir bilim olarak hayatın içinde bunu yapmaktadır. Siz konuşurken, bunları duymanın ne kadar ferahlatıcı ve destekleyici olduğunu düşündüm. Çünkü bu durum bizlere, bilimimizin gerçekten ne olduğunu, ne kadar büyük bir güce sahip olduğunu hatırlatıyor. O, ancak onu kavradığınız durumda yaratıcılığınızı mümkün olan en üst boyutta serbest bırakıyor. Fakat şu genel, basmakalıp ukalalık da ortada duruyor. Bunun sınıf mücadelesi ve bir bilim olarak Marksizmin-Leninizmin-Maoizm açısından kritik önemi de ortada; fakat yine de, bundan halen sanatsal ve entelektüel özgürlüğün bastırıldığı bir şey olarak bahsediliyor.

BA: Bozuk plak gibi ses çıkartır gibi görünmekten nefret ediyorum, ama bir kez daha söyleyeyim; bu, Kültür Devrimi’nin

irdelemeye çalıştığı ve irdelediği komplike bir mesele ve soruydu. Bir kez daha söylüyorum; Kültür Devrimi'ni, burada bunca insanın yaptığıının aksine, Çin Devrimi'nin gelişimi içinde anlamlandırmamız gerekiyor. Bu kişiler fiili dinamikleri anlamıyorlar. İlk olarak, bu devrimlerin neden gerekli olduklarını, neden ortaya çıktıklarını ve ortaya çıktıklarında nasıl çelişkilerle karşı karşıya kaldıklarını anlamıyorlar. Bazı insanlar Çin'de insanların fakir olduklarının bilincindeler. Pearl Buck'un romanlarını okuduysanız, bizim jenerasyonumuzun, köylülerin berbat yaşam koşulları hakkındaki bilgiye nasıl sahip olduklarını, insanların neden baskıyı başlarından defetmek isteyeceklerini vb. biliyorsunuzdur. Ama çok sayıda insan, özellikle de şimdilerde bundan dahi bihaber durumda. Gerçekte Çin'in eskiden nasıl bir ülke olduğuna, neden devrime ihtiyaç duyulduğuna ve bu devrimin nasıl bir devrim olması gerektiğine ilişkin hiç fikirleri yok.

Bu sorunun bir yanı. Zira onların sadece tüm bu iç karartıcı görünüşü, daha doğrusu, emperyalist boyunduruk ve Çin'in paylaşılması gerçekliğini değil, tüm feodal geçmişlerini, köylülerin kitlesele boyutta sömürsünü ve büyük çoğunluğun umutsuzca yoksullaştırıldıkları ve sömürüldükleri yüzyılları da alt etmeleri gerekiyordu. Onlar; emperyalizmin önceki boyunduruğu ve feodalizmin sürmesinden kaynaklı, teknolojik açıdan gelişmemiş ya da teknolojik açıdan (sadece) bazı sınırlı alanlarda gelişmiş toplumlardı. Yani ülke ve içinde yaşayan insanlar, çok büyük bölümü, büyük bir geriliğe itilmişlerdi.

Dolayısıyla, hem böyle bir yerden geliyorsunuz hem de halk yığınlarının yoksulluğunu ve ezilmişliğini alt etme doğrultusunda adımlar atmaya çalışıyorsunuz. 1949'da iktidara geliyorsunuz ve beklemeksizin, bir yıl içinde, Kore'de ABD'yle savaşa tutuşuyorsunuz. Bu öyle bir savaş ki, Mac Arthur hakkında şöyle diyor: Savaşı Çin'in içine taşıyalım. Bu, onun Truman'la en büyük anlaşmazlığı. Haydi, savaşı Çin'in içine

taşıyalım. Haydi, doğruca Çin'e gidelim. Sadece sınıra yaklaşmayalım, sınırı geçip Çin Devrimi'ni etkisiz hale getirelim.¹

Sonuç olarak zaferinizi kutlayacak ve pekiştirecek çok az zamanınız var. Çünkü bu güçlü emperyalist güçle kelimenin gerçek anlamında kapınızın hemen önünde muharebeye girmek durumunda kalıyorsunuz. ABD'yle onu durdurmak ve aslına bakılırsa onu yenmek için savaşıyorsunuz. Zira, ABD'nin amaçları Çin'in savaşa katılmasıyla büyük ölçüde sınırlanmış oldu.

Yani böyle bir durumdasınız. Emperyalizmin boyunduruğu altında olan bu yoksul ve geri ülkeyi almaya çalışıyorsunuz. Bu öyle bir ülke ve durum ki, Şanghay'da bir parkta o yıllarda şöyle ünlü bir uyarı asılıdır: *"Köpekler ve Çinliler Giremez!"* Bu işaret, şehirlerde en eğitimli insanlar arasında bile, nasıl bir yaşam olduğunu göstermenin en yalın yoludur. Daha önce sizin de göndermede bulunduğunuz gibi, (devrimin zaferinden sonra) çok sayıda insan ya Çin'e geri döndü ya da çoğu, entelektüel ya da değil, kurulacak yeni toplumun heyecanını yaşadı, çünkü devrim Çin'in değişik emperyalist güçlerce paylaşıldığı ve içinde tutulduğu tüm bu durumun üstesinden gelecekti, Çin halkı ve ulusu ayağa kalkacak, bu yabancı güçler tarafından sorumsuzca yönetilmeyecek ve yönlendirilemeyecekti.

Çin'de Sosyalist Yolun Çelişki ve Zorlukları

Fakat burada bir çelişki bulunmakta; Mao'nun "Çin'i yalnızca

sosyalizm kurtarabilir” sözünün içinde de var bu. Gelmek istediğim nokta, bu ifadenin aslında çelişkili olduğudur çünkü sosyalist yola girmeden Çin’in, yoksulluğun ve emperyalist boyunduruğun altından kalkamayacağını, yani sosyalizmin Çin için olası tek yol olduğunu söylemektedir. İnsanların çoğu demek bu. Bunun çelişkili olduğunu söylememin nedeni, komünist dünya görüşünü gerçekte benimsememiş insanların devrimi, hatta sosyalist yolu emperyalist boyunduruğu ve yol açtığı geriliği sonlandırmanın başka nesnel bir yolu olmadığı için destekleyeceği fikrini ve beklentisini içinde barındırmasıdır.

Bir yanda, açık ki bu pozitif bir şey. Çin için tek çıkış olduğundan sosyalist yol konusunda istekli, aralarında burjuvaların da olduğu, çok sayıda insan var. Fakat öbür yandan, onların buna ulusal ya da daha burjuva bir bakış açısıyla yaklaştıkları da açık. Onlar, Çin’in dünyadaki haklı yerini almasını -ve yabancılar tarafından ayaklar altına alınmamak- istiyorlardı. Bu kesinkes meşru ve üzerinde anlaşmaya varılabilecek bir şey. Ama yine de bir çelişkiydi.

Ve bu olgu Çin’de yalnızca partinin dışında değil, büyük ölçüde partinin içinde de söz konusuydu. Bu sebeplerle Çin’de çok sayıda insan Komünist Parti’ye katılmıştır. Ve katılırken, ne tam ne de ideolojik olarak komünist olmak, tümüyle komünist dünya idealini ve enternasyonalizmi rehber edinmek zorunda değiller. Yani, devrimi dünya devriminin bir parçası olarak görmek ve gerektiğinde onu dünya devrimi için feda etme fikrini benimsemek zorunda değiller. Onlar devrimi daha ziyade şu görüş açısından ele alıyorlar: Çin’in ayakları üzerinde dikilmesinin ve dünyada hak ettiği yeri almasının tek yolu bu. Bu insanların pekala çoğu uzun süre Parti’de faaliyet yürütebilirler. Zaten çoğu Uzun Yürüyüş gazisi, kahramanca

fedakarlıklarda bulunmuşlar, ama hiçbir zaman tümüyle – Çin'in yabancı boyunduruğundan, feodalizmden, kırsal yoksulluğu ve geriliğinden kurtulmasını kapsasa da, bunun ötesine geçen, bundan çok daha fazlası olan- **komünist bakış açısını** benimsememişler.

Bu, ta en başından Çin Komünist Partisi içinde olan çelişkilerin ve onu karakterize eden mücadelenin sorunlardan biri. Ayrıca bunun da ötesine geçen çok sayıda başka boyut var. Onlardan biri, herkesin, değil yerindeyse, *içine doğduğu koşulların doğum izlerini taşıması*... Bu, Çin devriminin bir gerçeği. Tabi bu Çin'in olduğu kadar dünyanın da bir gerçeği. Sonuç olarak, yeni toplum Çin'de eskinin içinde doğdu ve onun eşitsizlik ve benzeri izlerini üzerinde taşıdı.

Sovyet Modelinden Kopuş ve Bunun Ötesine Geçme

BA devam ediyor: Fakat başka bir boyut daha var; o da, Çin Devrimi'nin uluslararası komünist hareketin bir parçası olduğu gerçeği. Sovyetler Birliği, bu hareketin devrim ve sosyalizm modeliydi. Bu da ilginç. Zira burada da bir çelişki söz konusu: Mao ondan bir şekilde kopmuştu. Çin'de devrimi yapmanın koşulu, şehirleri ve işçi sınıfını merkez alan, şehirlerde iktidarı aldıktan sonra bunun kırsal yayılmasını öngören Sovyet modelinden bir kopuştu.

Şehirlerde Sovyet modelini uygulamaya çalışırken maruz kaldıkları, ya merkezi hükümet ya da Chiang Kai-shek² güçleri tarafından yenilgiye uğratıldıkları çok sayıda ciddi geri çekilme ve katliam sonrası Mao'nun şeklini verdiği bu yaklaşım tümüyle diğerinin aksi yöndeydi ve *kırlardan yola çıkılması* anlamına geliyordu. Çünkü Çin geri bir ülkeydi. Gerilla savaşı ancak insanların çoğunun yaşadığı kırsalda başlatılabilir ve nihayetinde şehirlerin ele geçirilmesiyle ilerleme kaydedebilirdi. Yani bu Rusya'da gerçekleştirilenin tam tersiydi. Rusya'da da insanların çoğunun kırsalda yaşadığı doğru, ama Rus toplumu Çin'dekinden farklıydı. Rusya'da Çin'de gerçekleştirildiği şekliyle kırsal bir gerilla savaşı başlatma

olasılığı yoktu. Mao tam bu noktada Sovyet modelinden kopmak, Çin ve benzeri ülkeler için geçerli yeni bir devrim modeli şekillendirmek zorundaydı.

Fakat sonrasında, aslında iktidarı aldıklarında -tamam, işte bu noktadayız, artık iktidardayız, şimdi sosyalizmi inşa edeceğiz- Sovyetler Birliği vardı ve onlara bunu yapmakta belli bir destek ve maddi yardım öneriyordu. Başka bir modelleri de yoktu. Ayrıca Sovyetler Birliği modelinin sorunlu olduğunu da hemen farkına varamamışlardı. Oysa modelinin kendi sorunları vardı. Ayrıca Çin'in somut koşullarına da uymuyordu.

Stalin önderliğindeki Sovyetler Birliği, bilirsiniz, tarımın aleyhine ve benzeri olacak şekilde ağır sanayinin inşasına önem veriyordu. Ve bu, Çin'de Rusya'da olduğundan daha büyük bir sorundu. Kuşkusuz orada da gerçek sorunlara yol açmıştı.³ Bu yüzden belli bir aşamada, Mao bir kez daha, daha önce devrimi yapmakta olduğu gibi, Çin'de 10 yılı aşkın bir süre sosyalizmi bu yoldan inşa etmeye çalıştıktan sonra bunun, Sovyet modelinin ciddi sorunları olduğunun farkına vardı. Biliyorsunuz, onun ağır sanayiye aşırı vurgusu. Her şeyi ağır sanayinin tek yanlı gelişimine feda etmek, böylece köylüleri sosyalist yola sokmak bizim yolumuz olamaz.

Mao bu modelden koptaya çalışıyordu. Çokça iftiraya konu olan Büyük İleri Atılım⁴ bununla alakalıydı. Artı, Mao bu modelden koptaya ve artık onun kanatları altından olmamaya çalıştığında bu kez Sovyetler Birliği ona cephe aldı ve Çin Partisi içindeki kendi yandaşlarını desteklemeye başladı. Amaç, devirmek olmasa da, onu Sovyet modeline yönlendirmek ve tahakküm altına alabilmekti. Bu amaçla Sovyetler, tam Çinliler ekonomide ileri atılım yapmak isterken bütün desteklerini, teknolojik yardım ve projelerini geri çekti.

Mao daha önce iktidarı alırken nasıl yaptıysa, şimdi de sosyalizmin yolunu şekillendirmeye çalışıyordu. Artık iktidardaydılar. O da sosyalizm için başka bir yol bulmaya

çalışıyordu. Fakat karşısında sadece Sovyetler Birliği'ni değil, Çin Partisi'nin hatırı sayılır bir bölümünü de buldu. Bir yandan, bunların birçoğu Marx'ın da dediği gibi, *burjuva hakkının dar ufkunun* ötesine geçememiş, bundan kopamamışlardı. İktidara geldikten sonra Deng Xiaoping'in açıkça yaptığı gibi, -bu durum kapitalizm sayesinde olsa da- halen Çin'i nasıl güçlü bir ülke yapacaklarını düşünüyorlardı. Komünizme geçişi dünya çapında süren mücadelenin bir parçası olarak düşünmüyorlardı. Bu bir olgu. Çok sayıda insanın sosyalizmin inşasını, bunu ne derece yaptıklarından bağımsız olarak, sizin de yaptığınız gibi Sovyet modeli ve Sovyetler Birliği'nin kullandığı yöntemlerle (üzerinde bir şekilde konuştuğumuz gibi) yapmaya çalışması da başka bir olgu. Mao bunun dışına çıkmanın, sosyalizmin inşa sürecine kitlelerin bilinçli katılımını arttırmanın yollarını bulmaya çalışıyor. Mao Stalin'i eleştiriyor, örneğin, 60'ların başında, Stalin'in sosyalizm ile ilgili bazı yazılarını yorumlarken bunu yapıyordu. Stalin'in teknikle ilgili çok fazla, kitlelerle ilgili ise yeterince konuşmadığını söylüyordu. Aynı şekilde kitleler hakkında değil de kadro ve yöneticiler hakkında çok fazla konuştuğunu, bilinç unsuru hakkında ise yeterince konuşmadığını belirtiyordu.

Mao, kitlelerin sürece daha bilinçli katılımını sağlayacak farklı bir sosyalizm modeli için mücadele etti. Ve sonrasında, her şeyin üzerinde, eğitim sistemi, kültür -tanımladığımız şekliyle, tüm üstyapı- eski toplumdan gerçekten farksızdı. Çok sayıda insan, Komünist Partisi'nin içinde olanlar bile -çok önemli bir dereceye kadar feodal içerikli olsa ve bir kısmını Çin'i boyunduruk altında bulunduran emperyalist ülkelerden sorgusuz sualsiz benimsemiş ve tekrarlamış olsalar da- geleneksel Çin kültürünün yol açtığı problemleri görmüyordu. Mao bu yüzden şöyle diyordu: Sosyalizmin inşası anlamında bizi Çin'de gitmemiz gereken yere gerçekten götürmeyecek bu kalıptan nasıl kurtulduk?

0 tüm toplumu dönüştürme konusunda, tüm eşitsiz ilişkileri ve

baskıcı ayrımları ortadan kaldırmak manasında yeterince güçlü bir motivasyon sahibi olmayan, sadece daha güçlü bir ülke inşa etmek isteyen insanlara karşı mücadele yürüttü. Belirli bir derecede Stalin önderliğindeki Sovyetler Birliği'nin yaptığı şekliyle meseleleri ele alanlara karşı da mücadele etti.

(Kruşçev⁵ önderliğindeki Sovyetler Birliği döneminde belirli bir değişim durumu yaşandı, ancak ekonomiyi geliştirme meselesine yönelik halen bu yönde bir bakış açısı devam ediyordu) O, geçmişten miras kalan eski ilişkileri pekiştirmeye devam eden tüm kültüre ve üstyapıya karşı mücadele etti. Bunun değişik yöntemlerini denedi.

“Mao” diyorum, tabi bunun yalnızca kendisi tek başına yapmadı, ama dürüst olmak gerekirse, tüm bunlar bir dereceye kadar sadece onun eseri idi. Çünkü Parti'nin önderliğindeki çok sayıda kişi bu çelişkilerin farkına bile varmadı, bu çelişkilerin onları gitmek istedikleri yerden çok farklı yerlere, nihayetinde kapitalizmin bir biçimine götürdüğünü görmedi. Dolayısıyla, Parti önderliği içinde bunu bir yere kadar gören başkaları olsa da, o esasen tek başınaydı. Esasen şunu söyleyen tek kişi Mao'ydu: *Bütün bunlardan kopmamız ve burada başka bir şey yapmamız gerekiyor.*

Ve Parti üyelerinin ve kitlelerin bakış açılarını Parti kanalları aracılığıyla derinleştirecek sosyalist eğitim hareketleri başlatmak gibi şeyler denedi. Bu eğitimlerde Parti üyelerine ve kitlelere Çin'de neden sosyalizmi inşa etmek gerektiği, bunun ne anlama geldiği ve neden üretimde ekonomik ilişkilerin dönüşümünü gerekli kıldığı, kadın erkek ilişkileri ve üzerinden gelinmesi gereken diğer önemli sosyal eşitsizliklerin, politik kültür ve yapılarının neden dönüştürülmesinin bir zorunluluk olduğu anlatıldı. Fakat bu bir derece işe yaradı, zira sorunun kökü ve kalbine gerçekte inilememiştir: Tüm bu güçler, aralarında bazı çok küçük farklılıklar olsa da aslında emperyalist ülkelerde ve Sovyetler Birliği'nde yapılanları değişik kombinasyonlarda taklit eder şekilde Çin'i kapitalizme doğru geri çekiyorlardı.

Mao'nun da dediği gibi, Sovyetler Birliği'nde yapılanları Çin'in koşullarında tekrarlamak, kapitalizme dönüş yolunu açmak dışında bir anlama gelmiyordu.

Tüm bunlar işin temeli, Kültür Devrimi'nin neden bir gereklilik olduğu sorusunun yanıtı. Bu kadar ayrıntıya girmemin nedeni bu. Kültür Devrimi'nin başında Mao'nun da dediği gibi: Bu sorunu çözmek, tekrar içine çekildiğimiz kapitalizm yolunun dışına çıkmak için çeşitli yollar denedik. Kast ettiğim şey, Sovyet sistemidir. Mao'nun eleştirileri arasında, işçileri artan şekilde yönetim ve benzeri görevlere, misal, teknolojinin geliştirilmesi ve planlamasına ya da üretimin planlanmasına getirmektense fabrikalarda tek adam yönetimine gidilmesi de vardı. Onlar yalnızca esasen eski ilişkileri devlet mülkiyeti çerçevesi içinde oldukları yerde dondurmuş ve bu çerçevede esasen aynı ilişkileri yeniden üretmişlerdi. Bu sosyalizmin Sovyet modelinin büyük bir sorunuydu. Mao giderek artan bir biçimde bunu fark ediyordu. Sovyetler kapitalist toplumlarda aşına olduğumuz başka şeyleri de hayata geçiriyordu. Mesela, insanları, Çin'de devrimi ilerletmek ve dünyada devrime destek vermek üzere insanları üretime ideolojik olarak değil de parça başı iş ve bonuslarla motive etmeye çalışıyorlardı.

Mao bu yüzden diyor ki: Bu tıkanmayı silip süpürmeliydik, biz bunu Parti kanalları aracılığıyla, sosyalist eğitim hareketleri gibi şeylerle yapmaya çalıştık. Ama olmadı, partinin yapısı ve önderliği yüzünden işe yaramadılar. Parti önderliğinin çoğu sosyalizmi, aslında onu sosyalizminden uzağa götürecek şekilde tasarlıyor. Bu yüzden sadece Parti kanalları aracılığıyla yapıldığında bu ya hiçbir yere varmayacak ya da ironik bir şekilde sadece sahip olduğumuz şeyi pekiştirecek. Bunun dışına çıkmak için -ekonomiyi dönüştürmek, toplumda karar alma sürecini dönüştürmek, kültürü ve insanların düşünüş biçimini dönüştürmek için- radikal olarak farklı bir şeye ihtiyacımız var. Sonuçta bu şey, Mao'nun da sonunda bulunduğunu söylediği gibi, Kültür Devrimi formudur. Kitleler bu form

aracılığıyla, kendisinin de ortaya koyduğu gibi, karanlık yönlerimizi ve olumsuz yanlarımızı aşağıdan ve kitlesel bir biçimde dışa vurabilecekler.

Kültür Devrimi: Amaçları, Yöntemleri, Çelişkileri

BA devam ediyor: Kültür Devrimi ile yapmaya koyuldukları şey tam olarak buydu. Bu kadar ayrıntıya girmemin nedeni, Mao'nun ne kadar zor bir şeye kalkıştığını göstermek: onları girdikleri yoldan çıkarmak ve başka bir yola sokmak. Toplum her anlamda hala sosyalist olsa da bahsettiğim tüm bu çekim kuvvetlerinden kaynaklı hızla tekrar kapitalizme yöneliyordu. Mao'nun da farkında olduğu gibi: Buna, bu aşınma sürecine bir yerde son vermezsek bu bizi yavaş yavaş yıpratacak ve tekrar kapitalist yola sokacaktı.

Yapmaya kalkıştığı şey tümüyle bu. Bunu yaparken de, eski bakış açısı içinde, Çin'i dünyada doğru rolünü oynatmak üzere güçlü bir ülke yapma hevesi güden burjuva idealiyle sertleşmiş ve donmuş Parti kanallarına güvenemeyeceğinin farkındadır. Bir dereceye kadar kimsenin farkında olmadığı bir başka şey de, Sovyet modelinin aslında içinde çok sayıda kapitalist unsur taşıdığıdır.

Dolayısıyla, Mao, sadece Parti kanalları aracılığıyla gidip sorunu çözmenin mümkün olmadığını farkındadır. Kendisinin de söylediği gibi, alttan gelen kitlesel bir altüst oluşa ihtiyaç vardır. Gençliğin rolü bu olguda gizlidir. Gençler her şeyi eleştirmekte ve ona meydan okumakta sıklıkla isteklidir, düzene öylece saplanıp kalmaz. Aslında -Kızıl Muhafızları bilirsiniz- tüm bu gidişata meydan okumaları için, parti liderlerine ve yapılarına meydan okumayı da içerecek şekilde zincirlerinden boşandırıldılar. Mao'nun da fark ettiği üzere bu lider ve yapılar, tartışma konusu yaptığım değişik kombinasyonlarda Çin'i kapitalizme geri götürecek olan mekanizmayı oluşturuyorlardı. Yani gerçekte başarmak istedikleri şey buydu. Toplumun yönetim biçiminde değişiklikler yapmaya çalışıyorlardı. Kitleleri değişime, örneğin, sağlık

hizmetlerinin sadece şehirleri ve üst katmanları kapsamayacak şekilde genişletilmesi ve dönüştürülmesine katmak istiyorlardı. Zira kırdaki kitleler sağlık hizmetinden mahrumdu. Tüm bunlar Kültür Devrimi'nin zorunlu savaşım konularıydı.

Kültür eski feodal temaları, hükümdarları ve çeşitli üst sınıf figürlerini kahramanlaştırmak yerine halk yığınlarını -daha önemlisi, devrimci içeriği- tarih sahnesine çıkardı.

Kitlesel Altüst Oluşlar, Devrimci Mücadeleler, Aşırılıklar ve Daha Geniş Bir Bakış Açısı

BA devam ediyor: Yapmaya kalkıştıkları şey bu. Çin hakkında duyduğumuz korku hikayelerinin çoğunda ben bir gerçek payı olduğunu düşünüyorum. Aşırılıklar oldu. Fakat onlar (bu korku hikayeleri) aynı zamanda miyop bir bakış açısını da yansıtıyor. Toplumun daha ayrıcalıklı bir kısmı endişelerini dile getiriyor ve toplumun tümünde halk yığınlarında olan biten şeyin ötesini istiyor. Analoji yapıyorum. Bazı insanlar şikayet ediyor: pekala, entelektüeller Kültür Devrimi sırasında kıra gitmek zorunda bırakıldılar, fakat kimse köylülere, nüfusun yüzde 80'i, 90'ı olmalarına rağmen kırdaki yaşamı isteyip istemediklerini sormadı. Başkaları şehirlerde, özellikle proleter katman dışındalar ise, daha ayrıcalıklı bir yaşam sürerken onların orada olacakları, giysi için hammadde ve yiyecek üretecekleri varsayıldı sadece.

Resmin bir tarafı bu. Fakat ben yine de aşırılıklar yapıldığını düşünüyorum. Demek istediğim, Mao 1920'lerde Çin'de patlak veren köylü ayaklanmasını araştırırken, devrimci sürecin daha başında şöyle bir yorumda bulunuyor: Köylüler tüm otoritelere meydan okuyup ayağa kalkarken ve onları başlarından atarlarken bazı insanlar bunun korkunç olduğunu, çok ileri gidildiğini söylüyor. Bakın, ya ayaklanmanın başına geçip onu yönetebiliriz ya da yanda durup el kol hareketleri yaparak onu eleştirebiliriz. Önüne geçip onu durdurmaya da çalışabiliriz tabii. Yanlışlar düzeltilecekse ister istemez aşırılıklar yaşanacaktır, kitleler yanlışları doğru yapmak ya

da ötesine geçmek için ayağa kalktıklarında yanlışlar doğrulanamazlar. Aşırılıklar oluşur oluşmaz olanları hemen eleştirmeye ve bastırmaya kalkarsanız, üzerine hızla soğuk su dökmeye başlarsanız şeyler asla makul kabul edilen sınırlarının ötesine geçemezler. Ve şeyler kabul edilebilir sınırlarının ötesine geçmezlerse, temel değişiklikler asla ortaya çıkmaz. Kültür Devrimi'nde uygulanan şey de budur.

Aşırılıklar yaşandı. Mao, 1971'de Edgar Snow'la yaptığı röportajda, ortaya çıkan bazı aşırılıklar ve bazı insanların mücadeleyi ilkesiz yollardan yürütme biçimleri konusunda çok üzgün olduğunu söyler. O, Kızıl Muhafızlar arasında hizipler oluştuğu için de çok üzgündür. Zira onların, benim de ana

hathlarıyla özetlemeye çalıştığım gibi, insanları Kültür Devrimi'nin en genel konuları etrafında en geniş şekilde bir araya getirmesi gerekiyordu. Onlar ne yaptı? Kısır çekişmelere daldılar ve aslında birbirleriyle savaşmaya başladılar. Bazen, kelimenin gerçek anlamında, elde silah kendilerini biricik devrimci, diğerlerini ise karşı-devrimci ilan ettiler. Mao hayal kırıklığına uğramıştı ve hatta bazılarına ilişkin hayal kırıklığını da ifade etmiştir, fakat bununla birlikte benzer prensiplerin geçerli olduğunu da fark etmişti. Yani, kitlesel altüst oluş olmadan şeyleri yoldan çıkaramazsınız, bu durumda benim de işaret etmeye çalıştığım tüm nedenlerden dolayı hızla kapitalizme geri dönersiniz. Kitlesel kabarmanın olduğu yerde aşırılıklar da olur. Mao bu aşırılıkları gidermeye çalışıyordu.

Fakat bu mümkün değildi. Her şeyden önce bu karikatür çizmeye benzemiyor. Bir insanın burada oturup tüm olan biteni gizlice kontrol etmesi, yani öylece düğmelere basıp her şeyi kontrol etmesi gibi bir şey değildir bu. Bu bir kitlesel yükseliş, devrimci bir mücadeledir. Demek istediğim, Şanghay şehrinin

kurulu yönetimini bir milyonluk bir ayaklanma ile devirip yerine devrimci merkezleri, devrimci komiteleri koydular. Bu merkezler, başka Kızıl Muhafız gruplara ye çok sayıda kişiye -sadece öğrencileri de değil aynı zamanda şehirlerdeki işçileri ve şanghay kırsalındaki köylüleri de kapsayacak şekilde- bütün bu unsurları birleştirdi ve yönetime geçirdi. Bu gerçek bir devrimdi. Ve gerçek devrimler hiçbir zaman düzgün ve temiz olmazlar.

Onlar mücadeleye yön veren genel direktifleri sorunsallaştırmaya çalıştılar. Bu direktifler arasında düşman ilan edilecek insanları Parti içindeki bir avuç kişiye sınırlamak da vardı. Zira, Mao'nun da söylediği gibi, ülkeyi *kapitalist yola* sokanlar bunlardı. Aydınlar arasında ve akademide de, insanlara efendilik taslayan, onlara kendi burjuva standartlarıyla birlikte eski feodal standartları da dayatan bir avuç burjuva akademik zorbayla eski toplumda eğitilip onun çok sayıda ifadesini kendi üzerlerinde taşımasına rağmen devrimin dostu olanlar veya çelişkiler olsa da kazanılması gereken geniş sayıdaki entelektüel arasında ayırım yapmak gerekiyordu. Yani Mao aşırılıkların kaçınılmaz olduğu anlayışı üzerinden temelleri belirlemeye çalışıyordu

Fakat bu yüz milyonlarca insanın katıldığı devasa bir şeydi. Çok sayıda insan bunun içine atlıyor, bazıları özellikle bunu sabote etmek için içine giriyordu. Başta olup mücadeleyi kendilerinden, temsil ettikleri çizgi ve politikalardan uzaklaştırmak isteyenler fesatılık yapıp hizipiliği kışkırtacak, bilerek ve isteyerek aşırılıklara kaçacaklardır. Böylece kendileri araya girip şöyle buyurabileceklerdir: Bakın, her şey kontrol dışına çıktı, buna artık bir son vermeliyiz.

Meselenin etrefilliği bu. Benim Kültür Devrimi'nde haksız şekilde kurban edilen insanlar olduğuna şüphem yok. Böylesi şeylerde bu tip durumlar hemen hemen kaçınılmazdır. Elbette ki bu durum, böyle şeylerin iyi bir şey olduğu ve onaylanması gerektiği anlamına asla gelmez. Daha önce de söylediğim gibi,

Mao bu şeylerin bazıları için gerçekten üzgündü. Fakat başka bir düzlemde, toplumu daha bütünlüklü bir şekilde kapitalizmden koruyacak ve sosyalist yola sokacak kitlesel bir devrim yapacaksanız -yaptıkları budur- hatta bu yolda Parti'yi yeniden devrimcileştirip kuracaksınız -ki bunu da yapmışlardır- bunlar hemen hemen kaçınılmazdır. Onlar esasen Parti'yi askıya alıp önce onu lav ettiler sonra da Parti üyelerini eleştirme sürecine katılan kitleler üzerinden onu reorganize ettiler. Parti'nin reorganize edildiği kitlesel eleştiri toplantıları bile gerçekleştirdiler. Bu toplantılar Parti'nin eleştirildiği ve üyelerinin değerlendirmeye tabi tutulduğu kitle toplantılarının bir parçasıydı. Sosyalist toplumlar da dahil başka toplumlarda eşi benzeri görülmemiş bir şeydi bu. Elbette çok sayıda hata yapıldı. Ama bunlar işin sadece bir yönüdür.

Sanat ve Kültür Meselesi, Bakış Açısı ve Yöntem Sorunları

BA devam ediyor: Diğer bir yön, ona yön veren insanlarda - belki bir dereceye kadar Mao, ama özellikle ileri model devrimci kültürel çalışmalar ortaya çıkarmakta muazzam bir çaba sarf eden Jiang Qing ve onun gibiler- bazı yöntem ve kavrayış sorunları olduğunu düşünüyorum. Bunlar yalnız devrimci içerik anlamında değil sanatsal kalite açısından da dünya klasmanında başarılılardı: Baleler, Pekin operaları ve benzerleri. Fakat bence bunlar aynı zamanda *dogmatizm* ve *katılık* eğilimleri de taşıyorlardı. Örnek kültürel çalışmalar yaratmakla ve bunun gerekliliği ile, çok sayıda başka biçime bürünecek ve yalnızca aynı biçimde olmayacak, olmaması da gereken daha geniş sanatsal dışavurumlar arasındaki ayrımı tam olarak anlayamamışlardı. Bu daha geniş sanatsal ifade biçimleri, örnek kültürel çalışmalarla yalnızca aynı biçimde olmamalı, aynı zamanda bu tümüyle eşi benzeri olmayan çalışmalar örnek kültürel çalışmalarla birebir aynı ölçülerle de kıyaslanmamalıydı.

Daha diyalektik bir anlayışa ihtiyaç vardı diye düşünüyorum.

Vurgulamam gerekiyor ki, bu benim naçizane düşüncem, çünkü bunu tümüyle araştırmış değilim ve daha öğrenilmesi gereken birçok şey var. Yine de bu yönde bir eğilimim var, üst düzeylerde çok ince ve ayrıntılı bir biçimde, gayet iyi ayarlanmış olarak yönetilip yürütülen çalışmalar arasında sanatçıları bu sürecin içinde harekete geçiren daha diyalektik bir anlayışa ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Yaratıcılık ve deneyim isteyen başka şeyler için de aynı şeyi düşünüyorum. Çoğuna izin verilmeli, yapıldıktan sonra elekten geçirilerek pozitif şeyler ortaya çıkarıp çıkarmadıklarına bakılmalıdır. İnsanların yeni şeyler çıkarmaya uğraştığı denemelerden öğrenilmelidir. Yeni zaten devrimci içeriğe sahiptir. Öyle olmadı diyelim, o zaman, bu yine de karışımın bir parçası olacak ve insanlar onu eleştirerek ondan öğrenebileceklerdir. Bu sayede el üstünde neyi tutup tutmayacaklarına, neyi popüler hale getirip getirmeyeceklerine karar vereceklerdir. Yani bu noktada daha fazla şey olması gerektiğini düşünüyorum.

Üçüncü bir boyut daha olduğunu düşünüyorum. Eleştirdiğim bir şey Mao da dahi vardı. Bu tabii tartışma götürür bir şey. Ama ben bunu yaptığım çeşitli konuşmalar ve yazdığım çeşitli makalelerde, özellikle “*Dünyayı Fethetmek?*”⁶ çalışmamda dile getirdim. Belli bir milliyetçi eğilim vardı. Bu Mao’da bile vardı. Bunun Batı kültürüyle ilgisi var. Nitekim bu eğitimi almış, bundan etkilenmiş ya da buna eğilimli tüm entelektüellerde ve sanatçılarda bu görülüyor. Bir şekilde sekte bir davranış gösteriyorlar. Bilirsiniz, Mao’nun şöyle bir sloganı var: “*Geçmiş günümüze, yabancı şeyleri Çin’e hizmet ettirmeliyiz.*” Bu, bence, özellikle ikinci bölümü, doğru bir ifade biçimi değil. **Mesele Çin ya da yabancı şeyler meselesi değildir. Mesele, hangi ülkeden geliyor olursa olsun -Çin ya da başka bir ülke- nesnel içeriği nedir? Temelde ilerici mi yoksa gerici mi? Devrimci mi yoksa karşı-devrimci mi? Şeyleri toplumu komünizme doğru dönüştürme doğrultusunda itmeye yardımcı oluyor mu, yoksa onları geri çekerek dönüşüme engeller mi çıkartıyor?** Ben tersi formülasyonların, hatta “yabancı şeyler Çin’e hizmet etmeli” formülasyonunun -şöyle

diyeyim, her türlü yabancı şeyi reddetmediğinden içinde doğru yanlar taşısa da- doğru olmadığını düşünüyorum. Bence içinde doğru olmayan şeyler vardı. Enternasyonal görüş açısından ziyade belli ölçüde, bu kültürel anlamda bile olsa, milliyetçilikten etkilendiğini düşünüyorum.

MS: Bu durum caz müziğe yönelik tuhaf bazı şeylere de yol açtı, değil mi?

BA: Evet, caz ve rock and roll. Bunların pozitif yanlarını anlamadılar. Elbette, özellikle rock and roll'da, bir sürü işe yaramaz şey var. Ama ABD'de caz olgusunu anlamadılar, onu sadece ve tek yanlı olarak olumsuzladılar. Aynı tek yanlılıkla rock and rollu da olumsuzladılar. Oysa onda o zamanlar, ABD'de 60'larda ve 60'ların sonlarında, bir sürü açıdan pozitif iğneleme vardı. İsyancı ruhu çoktu. Hatta bu alanda bazı sınırları olsa da daha bilinçli devrimci sanat çalışmaları da ortaya çıkıyordu. Bence Çin'de bazı entelektüellerin, özellikle Batı kültürüne daha ilgili ve eğilimli olanların başına gelen de böyle bir şeydi. Düşmana dönüştürüldüler ve hak etmedikleri şekillerde zulme uğradılar.

Bu benim naçizane düşüncem tabi. Daha bütünlüklü araştırmalar yapmaya ihtiyaç var. Benim burada öncelikli olarak yapmaya çalıştığım şey Kültür Devrimi'nin perde arkasını açıklamak ve bununla neyi başarmak istedikleri anlatmaktı. Anlatmak istediğim diğer bir şey, bunun yalnızca meşru değil, aynı zamanda gerekli ve muazzam derecede önemli olduğudur. Bunca yeni şeyi nasıl ve niçin ortaya çıkardığı da bu bağlamın bir parçasıdır. Zira Kültür Devrimi yeni bir devrimci kültür ortaya çıkarmıştır. Sağlık hizmetlerini kıra yaymıştır. Bilimsel araştırma ve deney yapma tecrübesi olmayan halk yığınlarını bilimle, hatta bilim insanlarını bilimsel teoriyle buluşturmuştur. Aynı dönüşümler eğitim ve çalışma yaşamında da yaşanmış; tek adam idaresini kırıp parçalamış, eşit bir biçimde olmasa da üretken emek sürecine katılan yöneticiler, idareciler, teknisyenler ortaya çıkmıştır. İşçilerin üretimin diğer alanlarına katılması sağlanmış, tek adam idaresi yerine

devrimci komiteler geçirilmiştir. Bu komiteler işçiler kadar idarecilerin, teknik personelin ve Parti kadroların da kayda değer temsiliyetini getirmiştir.

Dolayısıyla ortada, sanat ve eğitim alanı da dahil, yani en geniş anlamda entelektüel alanı içine alacak şekilde, muazzam başarılar söz konusudur. Demek istediğim, o günlerde Çin’de teorik fizikle ilgili yazılmış, uğraşı konusu maddenin doğası olan makaleler okuyorum. Bu makaleler maddenin olası değişik formlarını ve bunların hareketini anlamaya çalışıyor. Bunu da sadece her gün karşılaşa geldiğimiz şeyler bağlamında değil teorik fizik yapıları bağlamında da yapıyor.

Yani ortaya çıkarılan çok sayıda muazzam şey var. Entelektüel yaşamın son bulduğu zamanlar değil bunlar. Ama kesintiler de var. Ben bu yüzden bazı insanların haksız şekillerde zulme uğradıklarını düşünüyorum bu süreçte. Bu da denklemin bir parçası.

Sanatın ve Sanatçının Rolü, Onların Devletle İlişkisi

MS: Bunla devam etmek istiyorum. Fakat entelektüel-sanatsal özgürlük ve muhalefetin gelecek toplumlardaki gerekliliği sorusuna girmeden önce sanatçıların özel rolü konusuna girmek ve bu konuda bir iki şey söylemek istiyorum. Biliyorsunuz, bu çok ilgi çekici, çünkü 10 yıl önce Haile Gerima bana, -tam olarak nasıl ifade ettiğini hatırlamaya çalışıyorum- sosyalist toplumda entelektüellerin görevinin aralıksız yönetim aygıtlarına karşı çıkmak olduğunu söylemişti. Kendisiyle *Bush Mama*⁷ filminin yapımcısı olarak bir söyleşi gerçekleştirmiştik. Gerima, Etiyopyalı bir sinema yapımcısıdır ancak uzun süredir burada yaşıyor. Çok birikimli biri. Dünya devrim teorisi konusunda oldukça eğitilmiş. Savunduğu fikirlerden biri de bu. Kültür Devrimi’ni şöyle değerlendiriyor: Kültür Devrimi epey ileri gitti, ama yeterince değil, çünkü sanatçılar bu yönde özgür bırakılmadı, sanatçılar onu bu noktaya vardıramadı.

Kısa bir süre önce de Kenyalı yazar Ngugi wa Thiong'o ile zaman geçirme ve bir söyleşi yapma fırsatım oldu. Kendisinin içinde bulundukları toplumdan bağımsız olarak sanatın doğası ve sanatçı-devlet ilişkisi üzerine birkaç değerlendirmesi var. Üzerinde durduğu şeylerden biri, devletin tutuculuğu, yani her zaman kendisini ve kurallarını koruyup kollamaya çalışmasıdır. Sanat ise, diğer taraftan, ona göre, her zaman değişen bir şey. Bilirsiniz, sanat farklı bir şey, her şeyi daima değişim içinde kavramaya çalışır. Değişimi, hareketi, özü anlamaya odaklanır. Şeylerin daima göründükleri şey olmadıklarını bilir. O bu iki şeyi dolayısıyla birbirleriyle çelişkili görüyor ve sanatçının daima devlete sorgulayan bir kişi olması gerektiğini söylüyor. Ona göre sanatçının toplumdaki görevi ürettiği cevaplardan daha çok sorular sorabilmesidir. Bu ona göre her toplumda kutsanması gereken bir şey. Bunların sizin sosyalizm, sanatçının rolü, sanatsal özgürlük ve muhalefet fikirlerinizle ne kadar uyumlu olduğunu merak ediyordum.

BA: Pekala sizin tanım ve tariflerinizden hızla çıkardığım şey, bunlarda bir gerçeklik boyutu olduğu, ama bunun da tek yanlı olduğudur. Bu resmin sadece bir yüzü. 15 yıl önce *"Bir Dönemin Sonu, Yeni Bir Dönemin Başlangıcı"*⁸ başlıklı bir konuşma gerçekleştirmiştim. Kısaca özetlersem: Sovyetler Birliği ile aynı talihsiz akıbeti paylaşan Çin'de kapitalist restorasyonla birlikte aşağı yukarı Paris Komünü ile başlayan bir dönem kapandı, bu sürece son nokta olarak Çin Devrimi'nin alaşağı edilip yerine kapitalizmin restore edilmesiyle varıldı. Şimdi, pozitif ya da negatif, her şeyden derin dersler çıkartıp yeniden örgütlenmemiz ve içinde sosyalist ülkelerin geçici bir süre olmayacağı yeni koşullarda yol almamız gerekiyor. Bunun (bahsi geçen konuşmanın) sonunda ortaya koymaya çalıştığım şey, sosyalist toplumda bir Parti'nin uygulaması gereken belli başlı ilkelerdi.

Bu ilkelerden biri; Partinin iktidarda olması ve devrimin sürmesini engellemeye çalışan iktidar odaklarına karşı mücadeleye öncülük etmesiydi. Sanatın toplumda rolünü

tartışmanın bence bu daha doğru bir yolu, bağlamı ve analogisidir. Başka bir ifadeyle, analogi yapıyorum, sanat bence sadece (sosyalist) devleti eleştirmemeli, aslen toplumda eskiyi temsil eden ve ötesine geçilmesi gereken şeyleri eleştirmeli. Buna devlet, Parti ve önderlik de dahildir. İlla sadece klasik olarak kapitalist olanı değil, engele dönüşen ilerlemeleri eleştirebilmeli. Çünkü her şey, buna sosyalizm de dahil, aşamalardan geçerek ilerlemeler kaydediyor. Toprağı ne kadar derine kazarsanız eski o kadar köklenir, ama siz de eskinin o kadar kökünü sökersiniz. Yani bir aşama ilerleme olan şeyler başka bir aşama ilerlemenin önünde engele dönüşebilir, hatta ısrar edilirse her şeyi geri götürebilir.

Bence sanat tüm bunları eleştirmeyi gerektiriyor. Fakat bence ilerlemeyi temsil eden şeyleri, devletle ilgili olanlar da dahil, el üstünde tutmayı –ve evet, hatta meşhur etmeyi ve göklere çıkarmayı– da gerektiriyor. Sosyalist toplumdaki devletle kapitalist toplumdaki devlet aynı devlet değildir. İlki, -gerçek bir sosyalist toplum olduğu sürece- halk yığınlarının çıkarlarını temsil eder, bunu onlar için mümkün kılar ve onlara düşmanlarına karşı korunabilecekleri ve devrimi sürdürebilecekleri zemini sağlar. Zira, emperyalistler ve diğer güçler ülke içinden ya da dışından bu yeni topluma saldırarak ve onu kana boğmaya çalışacaklardır. Dolayısıyla bu devletin karakteri farklıdır. O temel anlamda bunu yerine getirdikçe aslında proletaryayı ve onun düzenini temsil etmektedir. Bu düzende geniş halk yığınları ve proletarya artan bir bilinç ve şekilde karar alma süreçlerine katılmakta ve devrimi sürdürmenin politikalarını oluşturmaktadır. Bunlar desteklenmeli ve hatta göklere çıkartılmalıdırlar. Fakat bu durumda bile sadece çok sayıda hata değil engeller de olacaktır. Hükümetin ve Parti'nin politikalarında, devletin uygulamalarında halk yığınlarının çıkarlarıyla uyuşmayan ve onlara engel olan şeyler olabilir. Bu şeyler üstelik sadece dar değil komünizmi ilerletmek gibi en geniş anlamlarda da olabilir. Böyle şeyler varsa bunlar mutlaka eleştiri konusu yapılmalıdır.

Her şeyi ile doğru olmasa da sanatçılarda yeni şeyler ortaya çıkarma eğilimi olduğu fikrinde bence bir doğruluk var. Bazı sanatçılar, özellikle de eskiyi restore etme ve pekiştirme uğraşı arayışı içinde olanlar o kadar da yenilikçi değiller. Bilirsiniz, tekrar tekrar hep aynı şeyler, aynı formüller. Bazen sanatsal açıdan bu bile iyi, ama her zaman değil. Çoğu sanat eserinin yenilikçi karaktere sahip olduğu, şeyleri sarsma eğilimi gösterdiği, yeni bakış açıları sunduğu, eski sorunlara yeni yaklaşımlar getirdiği ve hatta başkalarının göremediği problemleri, özellikle de sorumluluk alanları doğrudan bu olanlar ya da politikayla daha fazla içli dışlı olanlar bu sorunları göremezken onları görüp onlara ışık tuttuğu fikrine katılmıyorum. Sanatçılara bunu yapmaları için geniş bir özgürlük alanı sağlanması gerektiğini düşünüyorum. Fakat aynı zamanda devlet de dahil insanların çıkarına olan şeylere bakmanın da sorumluluklarının bir parçası olduğuna inanıyorum. Böyle şeyleri el üstünde tutmalı ve popülerleştirmeliler. Zira bu devleti yıkmak ve perişan etmek isteyen bir sürü insan olacaktır. Bence bu temel ayrım konusunda yeteri kadar net bir kavrayış yok. Bahsettiğim tüm çelişkilerine rağmen proletaryanın devletiyle, sosyalist bir toplumdaki devletle burjuva devlet birbirinden temelden farklı. Burjuva devlet kitlelerin zapturapt altına alınması ve sömürü koşullarının pekiştirilmesi için var. Burjuva devletin toplumsal temeli bu. Her başkaldırıya acımasızca saldırması ve geriye bir bütün sistemin alaşağı edilmesini bırakması bundan.

Bu ayrımı yapmak bence önemli. Bir kez bu ayrım yapıldı mı; geriye, bir kez daha, daha önce de söylediğim gibi sosyalist devletleri ikiye ayırmak kalıyor. Onun hangi parçaları *devrimi sürdürme ve komünizme doğru ilerlemede* kitlelerin çıkarlarını temsil ediyor ve bunun cisimleşmiş hali olarak bulunuyor, hangi parçaları süreç içinde *köhnemiş ve komünizme doğru ilerlemenin önünde engel haline gelmiş* buna karar vermek gerekiyor. Birini göklere çıkartıp methederken, diğerini eleştirip kitleleri ona karşı harekete ve mücadeleye geçirmek gerekiyor.

Devrim, Önderlik, Devlet Gücü, Komünizmin Amacı, Muhalefet ve Mayanın Önemi – Sağlam Çekirdek ve Bir Hayli Esneklik

MS: Sizi sosyalist toplumların, Marksist düşünürlerin çok sayıda geçmiş deneyimine karşı çıkmaya götüren şeylerden biri sadece muhalefete kucak açmanız, fikirlerle uğraşan insanlara ve sanatçılara bu tarz keşif imkanları bırakmanız değil aslında bunun gerekliliği üzerinde durmanız. Bunun neden gerekli olduğunu düşünüyorsunuz? Neden sadece tolere edilmesi gereken bir şey olarak görmüyorsunuz?

BA: Evet, bugünlerde bunun Parti içinde nasıl olabileceği sorusu ile boğuşuyorum. Bunun Parti içinde olması ile en geniş anlamda toplumda olması arasındaki ilişkiyi anlamaya çalışıyorum. İktidarı elde tutmak, kapitalizme geri sürüklenmeden komünizme yürüyüşü sürdürmek için gerekli olan asli merkezi kaybetmeden bunu nasıl yapılabileceğimiz üzerine kafa yoruyorum. Bu benim epey boğuştuğum bir konu. Çok da zor bir çelişki.

Fakat doğrudan sorunuza gelirse: Bence buna ihtiyaç duymanızın nedeni şu; Eğer insanlar tam anlamıyla özgürleşecekse – biliyorsunuz, **Marx, komünist devrimin biz Maoistlerin kısaca “4 Bütünler” dediği çeşitli dönüşümler içerdiğini söylemiştir.** Öncelikle tüm sınıf farklılıklarının (onun tam olarak “en genel anlamda sınıf farklılıkları” dediğini düşünüyorum, yine de bu aynı şey) ve onların üzerinde yükseldiği tüm üretim ilişkilerinin ve tüm ekonomik ilişkilerin ortadan kaldırılması gerekir. Sonrasında bu üretim ilişkilerine denk düşen tüm eski toplumsal ilişkilerin -kadın ve erkek arasındaki baskıcı ilişkiler gibi mesela- dönüştürülmesi ya da ortadan kaldırılması ve bu toplumsal ilişkilere denk düşen tüm fikirlerin devrimcileştirilmesi gerekir. Onları adlandırdığımız şekliyle, bu “4 Bütünlere” bakar ve amacınızı “4 Bütünlere” ulaşmak olarak koyarsanız, bunun ancak **kitlelerin dünyayı bilme ve değiştirme görevini bilinçli bir şekilde ve artan sayılarda devralmasıyla mümkün**

olacağını da bilirsiniz. Burada dünyayı olduğu şekliyle algılama, onun hareket halinde olduğunu ve geliştiğini, aslında kendi çıkarları doğrultusunda dönüştürülebileceğini bilmek önemli. Peşinde olduğunuz şey buysa ve onu ortaya çıkarmanın yolu buysa -az sayıda kişinin herkesi bir araya getirip onları düz bir yolda safları iyice sıklaştırarak yürüttüğü bir şey değilse bu- o zaman bu sürece çok fazla şeyin sığacağını da bilirsiniz. Benim gözümde canlandırdığım sosyalizm, hatta bir biçimde Parti, çok sayıda kargaşayla dolu, onu yönetenlerin başını epey ağrıtabilecek bir şey. Zira her yanda her yöne uçuşan bir sürü şey olacak. Ve siz pes etmeden bunları özsel olarak bir arada tutmaya çalışacaksınız. Burada size anlattığım şeyleri bir ara bir söz sanatçısı ve şaire de anlattığımda -benim bu boğuştuğum şeyin sanatta ve birçok başka şeyde yansıması var- bana şöyle bir şey dedi ki bence bu meselenin iç yüzünü çok iyi özetliyor: *"Anlattığınız şey bana sağlam çekirdek ve bir hayli esneklik gibi geldi."* Evet, dedim, bu çok iyi. Çünkü boğuştuğum şeylerin çoğunu tek bir formüle dökmüş oldu.

Fakat mesele şu; bu sağlam çekirdeği devrimi kaybetmemek için nasıl elde tutmalı? Dosdoğru konuşmama izin verin. Devrimi yönetecek ve yeni toplumun çekirdeği olacak bir öncüye, bir Parti'ye ihtiyacınız var. Bunu başardığımızda, iktidarı geri vermeyeceğiz, onun ele geçirilmesine izin vermeyeceğiz, hatta bunu seçime de açmayacağız. Yani eski topluma geri dönüp dönmeyeceğimize karar vermek üzere seçime gitmeyeceğiz. Bence bu anayasada kurumsallaştırılmalıdır. Başka bir ifadeyle, anayasada şu yazmalı: **Bu toplum komünizme doğru giden sosyalist bir toplumdur.** Anayasa, bu bağlamda aynı zamanda, Parti'nin rolünü, halk yığınlarının haklarını ve bu dönüşümdeki temel rollerini saptayacaktır. Bence buna yerel alanlarda yapılacak seçimler ve bu seçimlerin ulusal ve yerel -yerelden ulusala- etkileri de dahildir. Bunlar, komünizme sosyalizm aracılığıyla yürüme zemininde çok çekişmeli seçimler olacaklar. Bunların anlamı, bazı temel açılardan, anayasa ve kanunlarla açıklığa kavuşturulduktan sonra halk yığınları

artan bir şekilde onları kendileri formüle edecek ve bunlara ilişkin karar alacaktır. ⁹ _

Fakat biz yalnızca şunu söylemeyeceğiz: “Tamam, sosyalizme sahip olacağız ve sonra onu [kapitalistlere] geri vereceğiz ve halkın tekrar [sosyalizm] isteyip istemediğini göreceğiz.” Daha önce bahsettiğimiz her şeyi ve karşı çıkmak zorunda olduğunuz her şeyi bir düşünün—eğer böyle bir tavrınız olacaksa, bir şeyleri yönlendirme derdiniz yok demektir, çünkü ciddi değilsiniz demektir. Devrim yapmak zorlu bir süreçtir. Komünizme doğru ilerlemeye devam etmek ve dünya devrimini size yapılacak tüm saldırılara rağmen yine de desteklemek son derece çetin ve zorlu bir süreç olacaktır. Bunu kavrayan insanlardan oluşacak bir çekirdeğe -ki bu çekirdeğin devamlı genişlemesi gerekir- sahip olmalısınız. Bu çekirdeğin gerçekleştirmesi gereken dört şeyin, dört hedefin olduğunu ortaya koydum. “Ortaya koydum” dediğimde, bunun bir bildiri gibi anlaşılmasını istemiyorum, mesele üzerine düşünüyorum ve bu benim cebelleştığım bir şey. İktidarı korumanız gerekir, fakat bu aynı zamanda bunu sürdürmeye değer bir şey olmalıdır. Bahsettiğim dört hedef şudur:

Bir, bu çekirdek iktidarı elinde tutarak halk yığınlarına eski topluma dönmek üzere önderlik etmelidir. Bu, kendi başına iktidarı elinde tutması anlamına gelmiyor. Tam tersi, iktidarı elinde tutma azmi gösterirken daima saflarınıza kazanabileceğiniz toplumsal kuvvetleri harekete geçirebilmek anlamına geliyor. Bunu da ancak onlara devrimin ileri taşıma hedefine ve iktidara sıkıca sarılmanız gerektiğini göstererek yapabilirsiniz.

İki, aralıksız bir şekilde bu çekirdeğin saflarına yeni insanlar katabilmelisiniz, ki hep aynı göreceli azınlıktan konuşmuyor olasınız. Yüzbinlerden, yüz milyonlardan konuşuyor olsanız bile bu böyle bir ülkede yine de göreceli olarak nüfusun küçük bir kısmına denk düşecektir. Mesele, bu çekirdeğin kesintisiz bir şekilde büyüyüp büyümediği, bu süreçte büyüyen

dalgalar şeklinde yeni insanları saflarınıza katıp katmadığınızdır.

Üç, bu büyüme ve genişlemenin nihayetinde böyle bir çekirdeğe ihtiyaç kalmayacağı hedefine bağlı yürütülmesi. Zaten böyle bir ayrım bunun ortadan kaldırılması için var.

Ve **dört**, yol boyunca bu çekirdeği yıkmadan her noktada gerekli esnekliği göstermek.

Süreçle ilgili kafa patlattığım şey bu. Ve bence bu insanların sıkı bir düzen içerisinde ileriye doğru yürüyüşlerini sürdürmesinin ötesinde bir şey. Elbette bunu yapmanız, safları sıklaştırmamız gereken dönemler olacaktır, özellikle doğrudan bir saldırı altında olduğunuzda. Ama ben bunu genelde insanların bambaşka yönlere gittiği, bu yüzden, daha önce de söylediğim gibi, önderlik çekirdeğinin sorumluluğunun, onu gitmesi gereken yönde götürmeyi sürdürürken herkesi kucaklama gayreti gösterdiği -boğmak ve sıkıştırmak anlamında değil, bağrına basmak anlamında- ve giderek daha fazla insanı buna kattığı çok vahşi ve karmakarışık bir süreç olarak görüyorum.

Bu böyle görüldüğü ölçüde çok fırtınalı bir şeydir. Ben partinin dahi böyle olabileceğini düşünüyorum. “Sağlam çekirdek ve bir hayli esneklik” prensibi budur. Bu prensibin Parti’de de uygulanması lazım. Zira şöyle bir durum var, ben bu soruyla epey bir süredir boğuşuyorum: İşin merkezi ve çekirdeğinde yer alan Parti’de bu başarılmadıkça gerçek bir mayalanmaya, entelektüel bir mayalanmaya; yani toplumda, sosyalist toplumda en genel anlamda sanatsal yaratıcılığa, mayalanmaya ve tecrübeye sahip olunabilir mi? Ben olunabileceğini sanmıyorum. **Parti buna sahip olmadıkça bunu toplumda da boğacaktır.** Toplumda etkisi yüksek olduğu için Parti’nin kaynaklık ettiği bir tekdüzelik söz konusu olacaktır. Parti, sonuç olarak, bunu (yaratıcılığı ve mayayı) bastırmak ve soluksuz kılma eğilimi gösterecektir. Yani, en genel anlamda Parti içinde, etkilerini hem politikada hem de sanatsal ve entelektüel alanda gösterecek sağlam çekirdek ve

hayli esnekliğe nasıl sahip olabilirsiniz? Fizikle analogi yaparsak, katı bir çekirdek bile sadece bir açıdan yekparedir, kendi içinde, onun da bir esnekliği vardır. Biliyorsunuz, her şey çelişkilerden ibarettir, hangi düzleme çıkarsanız çıkın karşılaşacağınız şey hep çelişkidir. Deyim yerindeyse, her şey çok sıkıca bir çekirdek içine doldurulmuş olsaydı, bu metaforu zorlamayı sürdürerek söylüyorum, orada bir canlılıktan bahsediyor olmayacaktık.

Dolayısıyla ben bunu çok hareketli ve fırtınalı bir süreç olarak görüyorum. Bir yandan, iktidarı geri vermiyoruz, hatta bu durumu seçime/oynamaya bile açmıyoruz, fakat öbür yandan, herkesi dümdüz aynı yolda da yürütmüyoruz. Kapitalizme geri dönmek isteyen ve bu doğrultuda fikirlerini beyan eden insanlar arasında bile her tür fırtınaya ve mücadeleye hazırız. İktidardan alaşağı edilmiş sömürücüleri gözetim altında tutup onların politik aktivitelerini kısıtlamak; karşı devrimci oldukları -yasal süreçlerde- ortaya konan, yani belli başlı sabotajlara katılan ya da, yeni topluma karşı, bugünkü adıyla “terörizm” faaliyetlerinde yer alan (bombalamalar ve suikastler gerçekleştirenler veya bunlara, belli belirsiz anlamda değil somut olarak soyunan) kişileri cezalandırmak... bu işin bir noktasıdır. Bu insanlarla uğraşmanın yolu anayasa, yasalar ve prosedürlerdir. Fakat fikirler alanında, bazıları kapitalizmin sosyalizmden daha iyi olduğunu savunsalar bile, bütün bunların dolaşıma girebilmesi, bunları savunan insanların bunları ifade edebilmesi işin başka noktasıdır. Halk yığınları bunları ayıklamasını bilecektir.

Onları pratik alanda olduğu kadar fikir alanında da yenmemiz gerekiyor. Şimdi, her zaman tam da bunu yapıyoruz. Bizim tutumumuz şu: Kapitalizmi savunmak isteyen kim varsa buyursun gelsin, tartışalım. Sansürlerle tartışamazsınız! Bu beyhude bir uğraş. Benim tutumum bu yüzden şöyle: Evet, (bir kez sosyalist topluma geçtiniz mi) işler değişecek, yeni koşullar ortaya çıkacaktır. Bizler halk yığınlarına önderlik işininin merkezinde bu sürecin çekirdeğinde yer alacağız. Bu bizim

sorumluluğumuz. Fakat bu, bu tarz tartışmalara daha isteksiz olmamızı getirmemeli. Bu tarz tartışmaları her seferinde kamçılamalı, onlara çok sayıda kişiyi katmalıyız. Şimdi korkmadığımız şeyden o zaman neden korku duyalım? Şimdi hoş karşılıyoruz, neden sonra da öyle olmasın?

Bunun düşüncesinin bile bana baş ağrısı verdiğini söylemeliyim, zira tüm bunları, gitmesi gereken doğrultuda tutmanın ne kadar zor olacağını biliyor ve görüyorum. Ama bu riski almakta gönüllü değilseniz, gitmeniz gereken yere bence ulaşmanız da mümkün değil.

Referanslar:

[1](#) Kore Savaşı 25 Haziran 1950’de başlayıp 27 Temmuz 1953 bitti. General Douglas Mac Arthur 1950’den 1951’e kadar Birleşmiş Milletler komutasını yürüttü. ABD Başkanı Harry S. Truman onu Nisan 1951’de görevden aldı

[2](#) Çan Kay Şek, 1927’den başlayan ve devrimci komünist güçlere karşı süren savaşta Kuomintang’a (Çin Milliyetçi Partisi) önderlik eden ABD destekli bir general. Kurtuluş savaşı çok farklı ve karışık aşamalardan geçerek 1 Kasım 1949’da zafere ulaştı.

[3](#) Michael Slate’in Bob Avakian’la 2005’te yaptığı röportaja ve “Komünizm, Önderlik, Stalin ve Sosyalist Toplum Deneyimleri Üzerine” başlıklı bölümüne bakınız. Röportajın bu bölümü “Devrim”in 21 Haziran 2009 tarihli 168. sayısında yayınlanmıştı: revcom.us/avakian/on_communism-en.html

[4](#) ‘We ARE Setting the Record Straight... on China’s Great Leap Forward (1958-1960)’ makalesine bakınız – thisiscommunism.org

[5](#) Nikita Kruşçev, Sovyetler Birliği’nde kapitalizmin restore edildiği 1956-1964 yıllarının devlet başkanıydı.

[6](#) “Dünyayı Fethetmek? Enternasyonal Proletarya Buna Zorunlu ve Muktedir” Bob Avakian’ın 1981’de yaptığı bir konuşmadır. Bu konuşma “Devrim” dergisinin 50. sayısında yayımlanmıştır. Bakınız:

revcom.us/bob_avakian/conquerworld/. Türkçe çevirisi için: Bknz: <http://yenikomunizm.com/dunyayi-fethetmek/>.

[7](#) “Bush Mama” Etiyopya kökenli Amerikalı yönetmen Haile Gerima’nın bir filmidir. Film, 1970’lerin politik ve deneysel siyahi sinemana hareketin (L.A. Rebellion) bir parçasıdır. -ç.n.

[8](#) Bob Avakian’ın “Bir Dönemğn Sonu, Yeni Bir Dönemin Başı” konuşması “Devrim” dergisinin 1990 Sonbahar sayısında yayımlanmıştı. Bakınız: bobavakian.net/articles/end_beginning.pdf.

[9](#) Bu bağlamda, Devrimci Komünist Parti’nin “Kuzey Amerika’da Yeni Sosyalist Cumhuriyet İçin Anayasa (Tasarı Önerisi)”ne bakınız. DKP Yayınları, 2010. Bakınız: revcom.us/socialistconstitution/